

Швець І.,

Народна артистка України,
професор, професор кафедри
вокально-хорової підготовки,
теорії та методики музичної освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла
Коцюбинського, м. Вінниця

УДК [378.091.212:78.071]:00534.2

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc251010.07>

РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ АРТИСТИЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА

Сучасна мистецька освіта висуває високі вимоги до професійної діяльності вчителя мистецтва. Він має бути не лише компетентним фахівцем у галузі теорії та практики музичного мистецтва, а й володіти артистичними вміннями, виступати у якості режисера, ефективно впливати на емоційну сферу учнів, захоплювати їх у світ мистецтва та формувати художній смак.

Однак, на практиці чимало вчителів стикаються з труднощами реалізації цієї вимоги. Освітня система у традиційному вигляді часто концентрується на академічній стороні фахової підготовки – знаннях з музичної теорії, історії мистецтв, володінні інструментом. При цьому такі важливі аспекти, як артистизм, сценічна виразність, уміння створювати емоційно-насичене спілкування, залишаються на периферії педагогічної підготовки. В результаті педагог, маючи високий рівень музичної компетенції, може відчувати труднощі в процесі спілкування з класом, що викликає негативні наслідки: уроки стають здебільше формальними, позбавленими натхнення та емоційної залученості аудиторії.

Тут постає проблема: як сформувати у майбутнього вчителя мистецтва артистичні вміння, що дозволяють не лише транслювати знання, а й будувати урок як живу, творчу дію? Як навчити його бути водночас актором і режисером, здатним здійснювати вплив на аудиторію засобами художньої виразності? Розв'язання цього завдання передбачає пошук та впровадження таких педагогічних інструментів, які б дозволили органічно поєднати педагогічну та театральну сфери, зробити процес навчання яскравішим, емоційно насиченим та відповідним сучасним вимогам.

З розвитком освітніх технологій, особливого значення набувають театральні педагогічні інновації, які формують комплекс артистичних компетенцій вчителя та підвищують ефективність його педагогічного впливу.

Сучасні дослідження в галузі мистецької педагогіки доводять, що використання театральних та театралізованих форм навчання здатне суттєво підвищити ефективність фахової підготовки майбутнього вчителя мистецтва. Вітчизняні педагоги-науковці Падалка Г. М., Отич О. М., Гусакова Н. М. та зарубіжні дослідники Алвес А, Ногейра М, Шонман С. сходяться у двох основних тезах:

1. Артистизм – не "доповнення", а структура компетентності педагога. Він формується через перформативні та втілені практики, де тіло, голос, рух та імпровізація – інструменти педагогічної дії [2, с.13].

2. Театрально-педагогічні технології забезпечують відчутні результати: вони сприяють розвитку виконавчої виразності, артистичної майстерності, зниженню рівня тривожності та формуванню соціальних навичок учнів; водночас ці результати опосередковано підсилюють педагогічну "сценічну присутність" [3, с.41].

Артистичні вміння вчителя мистецтва є комплексом професійних та особистісних якостей, до яких належать:

- вербально-комунікативні навички (виразність мови, дикція, інтонаційна гнучкість);
- невербальна виразність (жест, міміка, пластика, пантоміміка);
- сценічна впевненість та харизма, що дозволяють керувати увагою та емоційним станом учнів;
- здатність до художньої інтерпретації та перевтілення, що є необхідною для інсценувань, театралізованих уроків та організації музично-виховних заходів;
- вміння працювати з аудиторією, залучаючи її у спільний творчий процес.

Театрально-педагогічні інноваційні технології надають багатий арсенал методів, спрямованих на розвиток артистизму: від драматизації та імпровізації до використання психодрами та цифрових театральних симуляцій. Як зазначають сучасні педагоги-науковці Швець І., Василевська-Скупа Л., інноваційний характер технологій проявляється у міждисциплінарності, поєднанні традиційних форм із цифровими ресурсами та інтеграції в освітній процес [1, с. 53].

Аналіз практики використання технології проектного навчання, сучасних методів ("brain-storming", "Case study" та ін.), онлайн-платформ, мультимедіа, у навчальному процесі дає підстави стверджувати, що інновації здатні суттєво підвищити ефективність навчання, зацікавленість студентів та якість їхніх професійних умінь. Так, проектні методи дають можливість навчатися через власну творчість і командну діяльність; цифрові платформи усувають бар'єри відстані і дозволяють продовжувати навчання за будь-яких умов; мультимедійні ресурси роблять процес навчання динамічним та відповідним інтересам сучасного покоління студентів; різноманітні мистецькі конкурси, як інноваційні форми фахової підготовки майбутніх учителів мистецтва, забезпечують розвиток артистичних умінь,

сценічно-виконавської виразності, допомагають долати сценічне хвилювання, сприяють набуттю корисного досвіду самотійної творчої діяльності; застосування психодраматичних методів, заснованих на рольовій грі, розвивають здатність керувати своїми емоціями та емоціями учнів; арт-терапевтичні техніки (музикотерапія, танцювально-рухова терапія) розширюють емоційний діапазон майбутнього вчителя та посилюють його артистичну переконливість.

Артистизм, сформований за допомогою інноваційних театральних педагогічних технологій, стає запорукою успішної взаємодії з учнями та умовою високого рівня мистецької дії. Таким чином, використання театральних педагогічних інноваційних технологій відкриває можливість для синтезу мистецтва та педагогіки, що відповідає сучасним тенденціям розвитку освіти та забезпечує конкурентоспроможність педагога у культурно-освітньому середовищі України.

Список використаних джерел

1. Василевська-Скупа Л. П., Кравцова Н. Є., Швець І. Б. (2023) Міждисциплінарна інтеграція як важливий чинник професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Т. 29. С. 50-56.
2. Alves, A. & Nogueira, M. (2024) Embodiment Consciousness in Music Performance Pedagogy. *Empirical Musicology Review* 19 (1), 10-24.
3. Schonmann S. (2006) Theatre as a Medium for Children and Young People: Images and Observations. Dordrecht: Springer. 224 p.